

TRANSCRIPCIONS VÍDEOS CATALANISME POLÍTIC (fetes amb IA)

1. Renaixença (9:21)

(0:05) Al començament del segle XIX, (0:08) els intel·lectuals han abandonat el català (0:09) com a llengua literària i científica. (0:12) Aquesta situació té el seu origen (0:14) en l'ocupació de Catalunya per les tropes de Felip V. (0:17) El 1714, Barcelona és assaltada. (0:22) Felip V dicta el Decret de Nova Planta, (0:24) que suprimeix les institucions catalanes d'origen medieval. (0:28) La pèrdua de les llibertats i els furs (0:30) fa que els càrrecs públics (0:32) passin a ser ocupats per gent de parla castellana. (0:41) A Barcelona, es clausura la universitat... (0:43) i les mesures per marginalitzar el català de la vida pública (0:45) són constants durant dècades. (0:48) Malgrat tot, el poble segueix parlant un únic idioma, el català, (0:53) que s'ha transmès durant segles de pares a fills.

(1:04) Fora de les ciutats, molta gent no coneix el castellà. (1:13) La imposició del castellà com a idioma oficial (1:16) no evita que alguns documents (1:18) es continuïn redactant en la llengua del país. (1:21) Les rondalles i el teatre popular utilitzen la llengua comuna, (1:25) però el seu ús està prohibit i castigat a les escoles. (1:29) El folklor popular es manté viu en tota la seva riquesa. (1:37) Catalunya, però, conserva prou energies i iniciativa... (1:41) per afegir-se a un nou fenomen (1:43) que des d'Anglaterra s'escamparà per tot Europa, (1:46) la revolució industrial. (1:48) La màquina de vapor, la tecnologia, el comerç, la fàbrica, (1:51) la producció, el capital, la borsa, els partits, els sindicats... (1:56) són els nous conceptes i les noves paraules (1:58) d'una societat que està canviant.

(2:05) Al costat de les idees mercantils (2:07) arriba a Catalunya la nova ideologia romàntica sorgida a Europa. (2:20) Els romàntics europeus reivindiquen les cultures nacionals, (2:24) el retorn a l'esplendor de l'edat mitjana, (2:26) i consideren que la cultura popular és l'autèntica ànima dels pobles. (2:31) Es manifesten contra les tendències universalistes, uniformistes... (2:35) i més despersonalitzades pròpies del segle XVIII. (2:40) Sota aquesta influència, els historiadors descobreixen... (2:43) que Catalunya ha tingut un passat esplendorós (2:45) i es comencen a perdre els complexos sobre la cultura popular. (2:49) Així, Víctor Balaguer recull les llegendes populars catalanes... (2:54) i Manuel Milà i Fontanals aplega les cançons tradicionals. (2:59) Es tradueixen i divulguen els clàssics medievals, (3:01) recuperant així les bases de la cultura catalana. (3:06) El 1833, per tal de complimentar el banquer Gaspart de Ramisa, (3:11) Bonaventura Carles Aribau li dedica el poema La pàtria.

(3:17) *Adéu-siau, turons, per sempre adéu-siau. (3:21) Oh, serres desiguals que guien la pàtria mia, (3:25) dels núvols o del cel de lluny vos distingia, (3:29) per lo repòs etern, per lo color més blau. (3:33) Adeu-t'ho, vell Montseny, que des d'onar el palau, (3:36) com guarda vigilant cobert de boira e neu, (3:39) guaites per un forat la tomba del jueu, (3:43) i al mig del mar immens la mallorquina nau.*

(3:46) L'oda a la pàtria va representar una efectiva i contundent afirmació... (3:50) del català com a llengua literària (3:52) i es considera l'inici simbòlic de la Renaixença. (3:56) En el seu poema, Aribau reivindica tant la llengua com la pàtria. (4:00) D'aquesta manera s'obre el camí cap a la vindicació política, (4:03) que no tardarà a arribar. (4:05) La Renaixença com a moviment literari s'inicia el 1833, (4:10) té la seva plenitud a partir de la dècada dels 70, (4:12) i a finals del segle dona pas a un nou moviment renovador, (4:16) el modernisme. (4:18) En la Renaixença es poden distingir dues actituds, (4:21) la més conservadora i rural, que mira el passat amb nostàlgia, (4:25) i la més dinàmica i progressista, més preocupada pel futur.

(4:36) El 1841, Joaquim Rubió i Ors dona un altre pas endavant, (4:41) definint l'horitzó d'aquest moviment cultural. (4:44) Catalunya pot aspirar encara a la independència, (4:47) no a la política, (4:48) potser pesa molt poc en comparació de les altres nacions. (4:51) però sí a la literària. (4:53) Per què no pot crear-se una literatura pròpia? (4:56) Per què no pot restablir els seus jocs florals? (4:59) Rubió i Horts, que publiquen les seves poesies al diari de Barcelona, (5:02) sota el pseudònim de lo Gaiter del Llobregat, (5:05) veu com el 1859 els jocs florals són reinstaurats.

(5:09) L'anglantina, la viola i la flor natural (5:12) són els tres trofeus que s'ofereixen als poetes. (5:19) Els jocs florals (5:20) foren un element clau per a la promoció de la llengua. (5:23) El 1877 es produeix el moment culminant dels jocs. (5:27) Àngel Guimerà obté els tres premis i és nomenat mestre en gai saber. (5:33) Mossèn Cinto Verdaguer (5:34) obté el premi extraordinari pel poema èpic L'Atlàntida. (5:40) Verdaguer, fill de Folgueroles, (5:42) és considerat el pilar de la llengua catalana moderna.

(5:46) En ell conflueixen el corrent erudit (5:48) i el més popular de la Renaixença. (5:51) Després de Verdaguer, ens trobem amb una llengua normalitzada, (5:56) rica i viva, (5:57) ja madura per ser fixada i codificada gramaticalment. (6:04) Durant la Renaixença, (6:06) el teatre de costums i els sainets (6:07) no han deixat de representar-se mai en català.

(6:10) Aquestes obres tenen un públic no massa exigent. (6:13) A partir de la segona meitat del segle XIX, (6:15) Frederic Soler, més conegut com a Pitarra, revitalitza el gènere. (6:25) Pitarra aconsegueix un gran èxit de públic (6:27) pel seu domini dels sainets i la paròdia. (6:30) Les seves sàtires descordades (6:31) es combinen amb altres obres romàntiques (6:33) de caire més convencional. (6:36) Josep Anselm Clavé, poeta, músic i polític d'idees avançades, (6:40) impulsa per tot arreu la creació dels seus famosos cors. (6:43) Clavé havia decidit apartar els obrers (6:46) de l'ociositat de les tavernes (6:48) i acostar-los a la cultura a través de la música.

(6:51) Paral·lelament, es popularitza la sardana. (6:55) El naturalisme és un nou moviment (6:56) que apareix a Europa a la segona meitat del segle XIX. (7:00) A Catalunya, el seu representant serà Narcís Oller. (7:03) La Febre d'Or és un retrat (7:04) de la Barcelona dels especuladors i del diner fàcil. (7:11) Oller transforma la realitat històrica en matèria literària. (7:14) La seva obra és un testimoni dels canvis socials (7:16) en la nova Catalunya burgesa i industrial.

(7:22) La vitalitat del poble català i l'obertura a les noves idees (7:26) es van manifestar ben aviat en un gran nombre de publicacions, (7:29) polítiques, satíriques o culturals. (7:33) La Renaixença disposada a dos mitjans de difusió, (7:35) la premsa periòdica i els llibres. (7:38) Aquesta infraestructura tecnològica i cultural (7:40) permetrà una ràpida difusió de les idees (7:43) entre un públic lector cada cop més ampli i divers.

(7:49) La Reial Acadèmia de les Bones Lletres, (7:51) que havia dut una vida precària, (7:52) va iniciar cap al 1820 un procés de renovació (7:56) que la convertia en una de les entitats més prestigioses (7:58) i dinàmiques del país. (8:00) Milà i Fontanals, Pròsper de Bofarull, Maria Aguiló o Jacint Verdaguer (8:04) foren alguns dels seus membres. (8:08) L'ateneu barcelonès es va crear el 1872 (8:11) recollint la tradició d'altres entitats.

(8:13) L'ateneu va constituir la primera gran biblioteca pública de Barcelona. (8:17) Cap al 1892 ja comptava amb prop de 20.000 volums i revistes. (8:23) L'afany de recuperació de la identitat catalana (8:26) es va estendre a tots els camps. (8:28) Al Centre Excursionista de Catalunya fou l'entitat pionera (8:32) en l'impuls per conèixer i estimar el país. (8:34) L'any 1868 s'acaba l'edifici de la Universitat, (8:38) institució que per fi torna a Barcelona, (8:42) a satisfer així aquesta antiga reivindicació (8:44) de la burgesia barcelonina. (8:47) Catalunya per fi podrà comptar amb una vida cultural normalitzada.

(8:51) El 1844 s'inaugura el Teatre de Liceu, (8:55) que lligarà Catalunya als corrents musicals europeus. (8:59) Els impulsors de la Renaixença (9:00) aconseguiren que el català fos reconegut com a idioma. (9:05) Catalunya deixava de considerar-se província (9:08) i es reafirmava com a nació. (9:11) Sense el suport d'un estat propi, (9:13) va afirmar la seva personalitat vinculant-se a Europa.

2. Orígens catalanisme (6:15)

(0:06) Els orígens del primer catalanisme cal buscar-los a mitjan segle XIX en l'anticentralisme (0:12) que va caracteritzar tant els moviments populars boiangues, vinculats al liberalisme progressista, (0:19) com el carlisme, defensor dels principis absolutistes i tradicionalistes, (0:23) i per tant dels furs de Catalunya abolits el 1714. (0:28) Del progressisme més radical va néixer el republicanisme democràtic, (0:33) que va transformar l'anticentralisme en una proposta d'estat federal per a una república espanyola. (0:39) El 1868 es fundava el Partit Republicà Democràtic Federal.

(0:45) Les idees federals van escampar-se políticament entre les classes mitjanes urbanes, (0:50) molt especialment a Catalunya, on van rebre el suport de la petita burgesia (0:54) i també àmplies capes del proletariat industrial. (0:57) El català, francès i margall, líders del partit, fou el principal teòric del federalisme, (1:04) ideologia defensora de les llibertats i els drets dels ciutadans, (1:08) la societat universal, la llibertat social i un model d'estat espanyol (1:12) que havia de ser el resultat de la lliure federació o unió voluntària de les diferències de l'Espanya. (1:19) El 1869 un grup de federals catalans, encapçalats per Valentí Almirall i Josep Anselm Clavé, (1:24) juntament amb altres republicans representants dels territoris de l'antiga Corona d'Aragó, (1:29) van signar el Pacte Federal de Tortosa per impulsar un estat federal espanyol, (1:35) en base a la idea de sobirania popular i principis democràtics.

(1:41) Una primera proposta d'estat federal espanyol sobre la base d'una unió de 17 estats (1:47) fou la continguda en el projecte de Constitució Republicana de 1963, (1:52) però el fracàs de la Primera República, 1873-74, va fer que l'estat federal mai entrés en vigor. (2:00) La restauració monàrquica de 1874 va impulsar de nou el centralisme polític a Espanya. (2:07) En el nou context polític de la restauració, el líder català del republicanisme federal, (2:12) Valentí Almirall, inicia un viatge cap a un projecte purament catalanista, el 1879, (2:17) amb la publicació del Diari Català.

(2:20) Primer diari escrit íntegrament en català i amb una ideologia catalanista, progressista i democràtica. (2:27) La tasca propagandística catalanista d'Almirall des del Diari Català (2:31) es va concretar en la celebració d'un primer congrés catalanista, 1880, (2:36) que volia plegar diverses tendències del catalanisme. (2:39) El 1881, Almirall, des del Diari Català, expressava la necessitat que el catalanisme (2:44) passés a ocupar-se dels interessos materials del país, és a dir, a fer política.

(2:50) Per això, el 1882 es crea el Centre Català, primera organització política clarament catalanista, (2:58) encarregada de portar a terme el programa reivindicatiu del primer congrés catalanista (3:03) sobre quatre grans eixos, la llengua, el dret civil català, la divisió comarcal (3:09) i el proteccionisme econòmic per a la indústria catalana. (3:13) El viratge catalanista d'Almirall es va consolidar el 1881 (3:17) quan va trencar amb Francesc Pi i Margall, líder del Partit Republicà Federal, (3:22) amb residència a Madrid, i fou substituït com a líder del federalisme català (3:26) per Josep Maria Vallès i Ribot. (3:29) Vallès va impulsar el 1883 la redacció d'un projecte de constitució de l'estat català (3:34) dins la Federació Espanyola.

(3:36) El projecte establia un estat regional català, republicà, laic i democràtic (3:42) dins una Federació Espanyola, amb àmplies competències, agències regionals, (3:48) obres públiques, hisenda, impostos, ordre públic, dret català, sanitat, cultura, (3:55) ensenyament, etc. (3:57) Però la dimensió catalanista del projecte d'estat català, de Vallès i Ribot, (4:02) no va ser compartida per la resta del Partit Federal, (4:06) el qual, en l'àmbit espanyol, va posar l'accent en el problema social. (4:12) A la mort de Pini Margall, 1901, el partit va entrar en crisi.

(4:17) El 1883, el Centre Català convoca un segon congrés catalanista, (4:22) però va quedar inacabat per les discrepàncies ideològiques (4:25) entre els diferents sectors del catalanisme. (4:28) Tot i així, el 1885, Almirall, des del Centre Català, (4:34) fou el principal redactor del manifest conegut com a Memorial de Greuges, (4:39) lliurat al rei Alfons XII per una comissió de personalitats de la societat catalana. (4:44) El Memorial de Greuges demanava autogovern regional (4:47) per a Catalunya i la resta de regions d'Espanya, (4:50) com una manera d'enfortir la nació espanyola.

(4:53) A més, reivindicava el català com a llengua oficial, (4:56) el dret civil català i una política econòmica proteccionista (5:01) per a la indústria catalana. (5:03) El 1886, Almirall va recollir el seu projecte polític catalanista (5:08) a *lo catalanisme*. (5:10) Per Almirall, el particularisme català que es justificava (5:13) en els vells drets històrics, (5:15) en la seva personalitat lingüística i cultural (5:18) i en la nova societat industrial catalana (5:22) definien Catalunya com una nació.

(5:24) El projecte polític catalanista d'Almirall va perdre força (5:28) en bona part pel seu caràcter interclassista. (5:31) Almirall volia arribar a tots els grups socials (5:34) i ideologies catalanistes en una aposta social transversal. (5:39) Però, pels republicans federals, (5:41) el catalanisme d'Almirall era poc social, (5:44) i pels catalanistes conservadors, (5:46) com el grup de la Renaixença i la Jove Catalunya, (5:49) Almirall era massa republicà. (5:51) El posicionament d'Almirall en contra de l'Exposició Universal de Barcelona de 1888, (5:59) per considerar-la la manifestació del pacte (6:02) de la burgesia catalana amb el centralisme (6:05) del règim monàrquic de la restauració, va portar a la crisi al centre català.

3. Catalanisme conservador (5:33)

(0:05) A les discrepàncies ideològiques entre els que, com el Mirall, (0:09) defensaven una orientació progressista i federal, (0:12) és a dir, els partidaris de pactes i aliances, (0:15) i els que optaven per una via més regionalista i conservadora, van fer que aquests últims se separessin del corrent principal (0:22) i creessin la Lliga de Catalunya. (0:26) La Lliga de

Catalunya reivindicava l'oficialitat del català, (0:30) la defensa del dret civil català, (0:32) el proteccionisme econòmic (0:34) i l'execució d'una política exclusivament catalanista. (0:40) El 1887, una escissió del Centre Català, (0:44) encapçalada per Narcís Verdaguer i Callís, (0:47) va fundar la Lliga de Catalunya, (0:48) una nova organització catalanista, més conservadora, (0:52) amb el suport d'Àngel Guimerà, (0:54) d'on es van incorporar uns joves, (0:56) Lluís Domènech i Montaner, Josep Puig i Cadafalch (1:01) o Enric Prat de la Riba.

(1:03) La Lliga de Catalunya, (1:04) amb el suport de la burgesia catalana descontenta (1:07) amb el centralisme monàrquic, (1:09) va fer seves les reivindicacions al Centre Català, (1:11) va aprofitar la presència de la reina Maria Cristina, (1:14) amb motiu de l'exposició universal de Barcelona de 1888, (1:17) per lliurar-li el manifest reivindicatiu (1:20) conegut com missatge a la reina regent. (1:22) L'any següent, la Lliga de Catalunya (1:24) va promoure una campanya en defensa (1:27) del manteniment del dret civil català (1:29) en el marc de la reforma del Codi Civil espanyol (1:32) que es debatia a l'esforç. (1:34) El govern de Madrid accepta de canviar el projecte de llei (1:36) i mantenir el dret civil català.

(1:38) La campanya pel dret civil (1:40) fou considerada la primera victòria del catalanisme. (1:45) Els resultats de les campanyes catalanistes (1:47) endegades per la Lliga (1:48) els va fer veure que feia falta organitzar (1:50) més i millor el catalanisme arreu de Catalunya. (1:53) D'aquesta idea va néixer la Unió Catalanista, (1:56) que tenia com a primer objectiu (1:57) propagar les idees regionalistes (1:59) i fer el programa del catalanisme (2:01) fixat en les bases de Manresa.

(2:05) A instàncies de la Unió Catalanista, (2:07) al març del 1892, (2:09) es van reunir a Manresa (2:11) 248 delegats d'arreu de Catalunya (2:13) en representació (2:14) de la Burgesia Catalana Conservadora. (2:17) En aquesta assemblea (2:18) es van aprovar les bases (2:19) per a la Constitució Regional Catalana, (2:22) conegudes com les bases de Manresa (2:24) i que eren un projecte d'autonomia de Catalunya. (2:28) Defensaven el manteniment (2:29) de la societat tradicional (2:31) i l'oficialitat de la llengua catalana, (2:33) que es podria fer servir fins i tot (2:35) en les relacions amb el poder central.

(2:38) La divisió territorial (2:39) es basaria en la comarca i el municipi. (2:42) Catalunya tindria plena sobirania (2:44) en el govern interior (2:45) i s'organitzaria a partir (2:47) de la divisió de poders, (2:49) l'executiu, el legislatiu (2:51) i el judicial. (2:54) Finalment es va establir (2:55) la salvaguarda dels drets constitucionals (2:57) dels catalans (2:58) i es van preveure les modificacions necessàries (3:01) de la legislació espanyola (3:03) per adequar-la a aquestes bases.

(3:06) El catalanisme tradicionalista (3:08) d'arrel cristiana (3:09) fos una de les formulacions (3:10) del catalanisme conservador. (3:13) Aquest catalanisme tradicionalista (3:15) havia defensat el carlisme (3:16) i els seus principis catòlics integristes (3:18) i antiliberals, (3:20) però quan el papa va fer públic (3:22) el seu suport a la monarquia d'Alfons XII, (3:25) una part dels carlins (3:25) buscaven això dins el liberalisme (3:28) més conservador. (3:29) Impulsaven un moviment cultural i intel·lectual (3:31) des de les institucions eclesiàstiques (3:33) de la ciutat de Vic (3:34) d'apropament al catalanisme conservador.

(3:37) És el vigatanisme, (3:38) en un intent de cristianitzar (3:40) un moviment polític que s'havia iniciat (3:42) sobre bases laiques. (3:44) Els tradicionalistes es van dotar (3:46) d'un portaveu, (3:47) el Semenari de la Guerra de Montserrat (3:49) i van promoure les campanyes (3:51) per a la celebració del Mil·lenari de Montserrat (3:53) 1881, la restauració (3:55) del Monestir de Ripoll 1883 (3:57) o la petició que els bisbes (4:00) fossin tots catalans. (4:02) El principal representant de la tradició vigatana fou el bisbe de Vic, Josep Torres (4:07) i Bages, que l'any 1892 va publicar l'obra La tradició catalana.

(4:13) Torres (4:13) defensava un catalanisme darrere (4:15) els cristians d'ideologia (4:17) regionalista però allunyat (4:19) de l'acció política. (4:21) L'esperit de la nació catalana es fonamentava (4:23) en tres pilars, la família, (4:25) la propietat i la religió, (4:27) valors que Torres concebia (4:29) en base a una d'en (4:31) mitjana idealitzada (4:33) davant una societat moderna (4:35) corrompuda per la industrialització. (4:40) El regionalisme de Torres i Bages (4:42) es justificava en la voluntat divina (4:44) i es pot resumir en la seva frase més coneguda "*Catalunya serà cristiana o no serà*".

(4:50) Torres participa (4:52) també de la formulació més política (4:53) del catalanisme conservador. (4:55) Fou conciliari de la Unió Catalanista (4:57) i president de la comissió redactora (4:59) de les bases de Manresa, (5:01) la fita més destacada del catalanisme (5:03) conservador finsecular. (5:05) Amb les bases de Manresa, (5:06) la Unió Catalanista va aconseguir (5:08) desvetllar en sectors molt amplis (5:10) de la societat catalana (5:11) la consciència del seu particularisme. (5:13) Però la fi de la Unió va ser fruit (5:15) de la tensió entre els que volien (5:16) un moviment menys polititzat (5:18) i els que reclamaven més implicació política. (5:21) Aquests últims, entre els quals hi havia (5:23) Enric Prat de la Riba i Francesc Cambó, (5:25) van crear l'any 1901 (5:27) la Lliga Regionalista.

4. Catalanisme Polític al segle XX (9:36)

(0:05) La pèrdua de les últimes colònies (0:07) va provocar una greu crisi a dins de la societat espanyola, (0:11) perquè bona part de l'opinió pública (0:12) va responsabilitzar els partits dinàstics (0:14) del desastre del 98. (0:18) Les reaccions i propostes per buscar una solució (0:20) als problemes polítics del país no es fan esperar. (0:24) Nacionalistes bascos i catalans (0:26) emprenen les iniciatives d'Amer Rassó, (0:29) mentre que l'intent polític de redreçar els problemes d'Espanya, (0:32) liderat per Antoni Maura, (0:33) també fracassarà.

(0:35) Una nova generació d'intel·lectuals i polítics (0:38) volia regenerar Espanya el 1898 (0:42) des de diferents posicions ideològiques, (0:45) que va permetre l'aparició del catalanisme polític (0:48) com a part del moviment regeneracionista espanyol (0:52) que volia reformar i modernitzar (0:56) una Espanya enfonsada per la derrota militar. (1:00) El 1899, el polític conservador Silvela (1:04) i el general Polavieja (1:05) impulsaren un projecte polític regeneracionista (1:09) des de dins de la restauració monàrquica (1:11) que va fracassar per l'oposició a Catalunya (1:16) a la reforma fiscal del ministre Villavet. (1:19) La Unió Regionalista, 1899, (1:21) fundada per la burgesia catalana (1:23) per oposar-se a la reforma fiscal, (1:25) va iniciar una protesta ciutadana, (1:28) el tancament de caixes, (1:28) consistent en negar-se a pagar impostos (1:31) per part dels industrials i comerciants.

(1:33) Protesta que va fer fracassar el govern regeneracionista Silvela-Polavieja. (1:38) L'abril de 1901, a les eleccions generals (1:41) en el districte electoral de Barcelona, (1:43) la Unió Regionalista, el centre nacional català, van arribar a un acord per presentar una candidatura conjunta. (1:48) Aquesta iniciativa, (1:49) coneguda com a candidatura dels quatre presidents (1:52) i formada per Albert Rossinyol, el doctor Bartomeu Robert, (1:56) Lluís Domènech i Montaner, (1:58) i Sebastià Torres, aquesta candidatura va guanyar (2:01) els quatre escons a les Corts pel districte de la ciutat de Barcelona.

(2:06) L'èxit de la candidatura regionalista a Barcelona (2:09) va afavorir la fusió de la Unió Regionalista (2:13) i el centre nacional català (2:14) en el gran partit polític del catalanisme conservador, (2:18) la Lliga Regionalista. (2:20) La Lliga Regionalista es constitueix a Barcelona l'any 1901. (2:23) El seu èxit polític immediat (2:26) suposa el declivi dels partits dinàstics espanyols a Barcelona (2:29) i que les classes benestants s'apropin a l'ideari catalanista.

(2:34) Liderada per Enric Prat de la Riba (2:36) i representada per Francesc Cambó en la política espanyola, (2:39) la Lliga és un partit conservador, però modern i reformista. (2:44) Gràcies a l'èxit de solidaritat catalana, (2:47) la Lliga aconsegueix presentar-se com a candidatura única (2:49) de totes les forces polítiques catalanes (2:52) a les eleccions del 1907 (2:54) i s'expandeix per tot Catalunya (2:56) fins que l'any 1914 (2:59) aconsegueix la Constitució de la Mancomunitat de Catalunya. (3:03) Fa un segle que es creava a Catalunya la Mancomunitat, (3:06) la primera administració catalana (3:08) des de la derrota en la Guerra de Successió (3:11) consistent en la unió de les quatre diputacions. (3:15) El gran impulsor d'aquest projecte (3:16) va ser Enric Prat de la Riba, polític de la Lliga, (3:19) i que se convertiria en su primer presidente. (3:22) Tras su muerte fue sucedido por Puig i Cadafalch. (3:26) Aunque carecían de capacidad legislativa y recursos propios, (3:30) la Mancomunitat realizó un gran trabajo (3:32) en temas de infraestructuras educativos y sociales (3:36) hasta que fue suprimida por la dictadura de Primo de Rivera.

(3:41) La creación de la Mancomunitat (3:42) suposó el primer paso para la recuperación, (3:45) anys més tard, de la Generalitat de Catalunya. (3:50) No es una improvisación. (3:52) La Mancomunidad es el resultado de 35 años, (3:55) como mínimo, de movimiento catalanista. (3:58) Por primera vez, (3:59) Cataluña contaba con un organismo elegido democráticamente (4:03) que la representaba a toda entera (4:08) superando la fragmentación provincial, (4:13) cosa que fue muy beneficiosa (4:15) porque la zona más rica, la zona de Barcelona, (4:21) pudo revertir una parte de sus recursos (4:24) a las comarcas menos desarrolladas de Cataluña. (4:28) Fue un acuerdo de mínimos. (4:30) Con unos recursos mínimos, (4:34) la Mancomunitat hizo una obra importante. (4:37) El problema fue que mientras las diputaciones, (4:40) como estaba previsto, (4:42) traspasaron todos sus recursos a la Mancomunidad, (4:46) el Estado Central no le traspasó nada. (4:49) Aunque no se consiguió la autonomía, (4:51) en el resto de España se veía la Mancomunidad (4:54) como un gobierno preautonómico, (4:56) aunque no lo era en realidad. (4:59) Un hecho muy importante es que la Mancomunidad (5:02) utiliza el catalán por primera vez (5:04) como lengua de administración pública (5:06) y en sus escuelas es lengua docente. (5:08) El sentimiento de identidad colectiva que ya existía (5:11) se profundizó. (5:13) Y una cosa que hay que soñar de la Mancomunidad (5:15) es que fue el producto modélico (5:19) de una colaboración entre la derecha (5:20) y la izquierda catalanistas. (5:22) La Mancomunitat intervén en àmbits molt variats (5:25) i destaca per la voluntat de resoldre (5:28) els problemes de tot Catalunya (5:29) més enllà de l'àrea de Barcelona.

(5:32) Per això emprèn la construcció (5:33) de carreteres i ferrocarrils secundaris (5:35) per comunicar tot el territori (5:37) i millorar l'escàs traçat (5:39) de la xarxa de comunicacions principals. (5:42) A més, completa la xarxa de comunicacions (5:44) construint gairebé 6.000 quilòmetres (5:47) de línies telefòniques (5:48) que permeten l'accés al telèfon (5:50) a gairebé la meitat de municipis catalans (5:52) i, en política agrària, (5:54) promou les cooperatives a les zones vitícoles. (5:57) També desenvolupa una política sanitària molt activa, (6:01) tant de beneficència com social i laboral.

(6:03) A més, la Mancomunitat crea (6:05) un sistema educatiu modern (6:07) basat en els nous corrents de la pedagogia moderna (6:10) dins d'una política de promoció cultural (6:12) que inclou grans novetats (6:14) com la creació de la xarxa de biblioteques populars (6:17) o de l'escola industrial. (6:22) L'inici de l'aventura neo-colonial africana (6:24) el 1909 desprestigia (6:26) l'ambient militar que envolta el rei (6:28) i arriba a afectar el mateix monarca, (6:31) fet que fa revitalitzar (6:32) els moviments republicans proletaris. (6:35) L'estiu de 1917, (6:37) la rebel·lió de les juntes militars de defensa, (6:40) l'assemblea de parlamentaris a Barcelona (6:42) i la vaga general revolucionària (6:44) d'inspiració socialista (6:45) posen en crisi l'estabilitat del govern i de la corona.

(6:50) La crisi social (6:50) i el fracàs de la guerra del Marroc (6:53) acceleren el procés de degradació (6:55) de la restauració que culminarà (6:57) amb el cop d'estat de Primo de Rivera. (6:59) Des del mateix moment de la instauració de la dictadura, (7:01) els militars es proposen posar fi al catalanisme (7:04) i inicien una destrucció sistemàtica (7:07) de l'obra de la mancomunitat (7:09) que, finalment, van dissoldre. (7:12) Els sectors més radicals del catalanisme, (7:14) liderats per Francesc Macià, (7:16) que l'any 1922 havien fundat Estat Català, (7:19) emprenen accions contra la dictadura. (7:22) La més espectacular és el complot de Prats de Molló, (7:24) en què un exèrcit de voluntaris d'Estat Català, (7:27) capitanejat pel mateix Macià, (7:29) pretén envair Catalunya el novembre de 1926. (7:34) L'intent és frustrat per la policia francesa, (7:37) però dispara la popularitat (7:38) i el carisma públic i polític de Francesc Macià. (7:42) El cop d'estat de Primo de Rivera (7:45) va permetre promulgar el decret contra el separatisme (7:48) que castigaria els delictes contra la seguretat (7:51) i la unitat de la pàtria (7:53) amb penes severes després de ser jutjats per tribunals militars.

(7:57) Es van clausurar centres polítics separatistes (8:03) i es van empresonar els militants dels partits nacionalistes catalans. (8:08) Es va aplicar la censura i diverses publicacions van ser multades i algunes tancades. (8:13) Es van castellanitzar els noms de carrers i pobles (8:16) i es va suprimir qualsevol manifestació popular (8:19) de la identitat catalana, (8:21) limitant inclús el Vall de Sardanes. (8:25) L'incompliment d'aquestes normes (8:26) suposava enfrontar-se a multes (8:29) que podien arribar fins a les 5.000 pessetes. (8:32) La política de persecució del catalanisme (8:35) va generar nombrosos conflictes (8:37) amb diverses institucions i entitats (8:39) que resistien a acceptar-la. (8:42) A partir del 1929, la dictadura fa aigües.

(8:45) Abandonat pels sectors de les classes dominants que li havien donat suport, (8:49) Primo de Rivera dimiteix el gener del 1930. (8:52) Tot i que el rei Alfons XIII nomena un nou cap de govern que té la missió de retornar la normalitat constitucional, (8:58) els vincles que la monarquia ha mantingut amb la dictadura (9:01) han estat tan forts fins ara que el fracàs de la dictadura arrossega també la monarquia. (9:06) L'agost del mateix any, socialistes i republicans, espanyols i

catalans, creen un comitè revolucionari (9:12) per preparar l'adveniment de la república, (9:14) amb el compromís d'atorgar l'autonomia per a Catalunya. (9:17) El dia 12 d'abril es convoquen eleccions municipals. (9:21) Les candidatures republicanes (9:22) triomfen a totes les grans ciutats de l'estat espanyol (9:25) i dos dies més tard es proclama la Segona República.